

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»**

ПАЗЄЄВА ГАННА МИХАЙЛІВНА

УДК 005.922.1+656.1

**КОМПЛЕКСНА ДІАГНОСТИКА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ
(НА МАТЕРІАЛАХ ТРАНСПОРТНО - ЕКСПЕДИЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ
УКРАЇНИ)**

Спеціальність 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів
господарської діяльності

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2017

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у Вищому навчальному закладі «Університет економіки та права «КРОК» (м. Київ).

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор
Алькама Віктор Григорович
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
завідувач кафедри управлінських технологій

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент
Копитко Марта Іванівна
Львівський державний університет
внутрішніх справ
доцент кафедри менеджменту
кандидат економічних наук,
Кириченко Оксана Сергіївна
Товариство з обмеженою відповідальністю
«Ст-Груп»
заступник директора із економіки

Захист відбудеться « 26 січня » 2017 року о 14.30 годині на засіданні Спеціалізованої вченої ради Д 26.130.01 у Вищому навчальному закладі «Університет економіки та права «КРОК» за адресою: 03113, м. Київ, вул. Лагерна, 30–32, кім. 245.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК» за адресою: 03113, м. Київ, вул. Лагерна, 30–32, кім. 236.

Автореферат розісланий «26» грудня 2016 року.

Учений секретар
Спеціалізованої вченої ради
кандидат економічних наук, доцент

Н.М. Літвін

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах нестабільного розвитку національної економіки, тривалої і глибокої економічної кризи в Україні та динамічного зовнішнього середовища, вітчизняні підприємства здійснюють свою діяльність під впливом значної кількості непередбачених та слабо прогнозованих небезпек і загроз, що впливають на економічну безпеку їх функціонування та розвитку. Україна характеризується значно більшою кількістю і обсягом транспортних перевезень відносно суми її ВВП, ніж будь-яка інша країна Європи внаслідок великої частки продукції сільського господарства і важкої індустрії в перевезеннях країни.

На ринку автоперевезень функціонує біля 80 тисяч суб'єктів, які відповідно до законодавства мають ліцензії на провадження транспортно-експедиторської діяльності. Приблизно 50% з них здійснюють перевезення вантажів. Проте внаслідок економічних, політичних, соціальних факторів, посиленої дії небезпек та загроз зовнішнього середовища, протягом останніх років спостерігається тенденція значного падіння обсягів транспортно - експедиційних послуг з перевезення вантажними автомобілями за всіма видами сполучень. Так, у січні 2015р. перевезено (з урахуванням розрахункових даних фізичних осіб-підприємців) 412,0 тис. т. комерційних вантажів, що на 28,8% менше, ніж за аналогічний період 2014 року.

На вітчизняні підприємства постійно впливає цілий ряд деструктивних факторів зовнішнього середовища правового, економічного, соціального та політичного характеру які породжують низку потенційних і наявних небезпек та загроз, що знижують рівень економічної безпеки підприємства та ставлять під сумнів перспективність його подальшої ефективної операційної та фінансово-господарської діяльності. В сучасних економічних умовах надзвичайно актуальною є своєчасна, повна та об'єктивна діагностика економічної безпеки суб'єктів транспортно-експедиційної діяльності. Це дозволяє оперативно виявляти загрози і небезпеки та використовувати адекватний інструментарій мінімізації їх впливу, планувати та реалізовувати механізм захисту підприємства від небезпек і загроз та, в свою чергу, оптимізувати і систематизувати роботу всього підприємства.

Діагностика економічної безпеки транспортно-експедиційного підприємства не може розглядатися уособлено від діагностики діяльності та стану підприємства в цілому, вона є складовою цілісного комплексу діагностики діяльності підприємства за всіма його складовими та підсистемами. Оскільки рівень економічної безпеки є відображенням загального стану та рівня стійкості, ефективності функціонування підприємств в цілому.

Враховуючи перспективність транспортної галузі і, в першу чергу, автотранспортної підгалузі економіки України як найбільш конкурентної, в реалізації завдань європейської економічної інтеграції та виходом вітчизняних суб'єктів транспортно-експедиційної діяльності на регіональні та світові ринки послуг, дослідження аспектів комплексної діагностики їх економічної безпеки є важливим та невідкладним практичним і науковим завданням.

Формуванню та дослідженню наукових і методичних засад забезпечення економічної безпеки присвятили праці відомі світові науковці: І. Ансофф, В. Баумоль, І. Бланк, Дж. Гроссман, П. Друкер, Д. Канеман, Р. Лінч, Дж. Майер, М. Портер, Р.А. Стенфорд, А. Чандлер та інші зарубіжні вчені.

Вітчизняними науковцями, які зробили внесок у дослідження проблематики економічної безпеки та діагностики в забезпеченні економічної безпеки підприємства є: В. Алькема, З. Борисенко, З. Варналій, Т. Васильців, О. Гончаренко, В. Грушко, М. Денисенко, А. Дмитренко, З. Живко, Т. Загорна, О. Захаров, О. Кириченко, Г. Козаченко, О. Користін, Т. Кузенко, О. Ляшенко, В. Мунтіян, О. Преображенська, В. Рокоча, В. Сідак, Ю. Тараруєв, І. Тарасенко, В. Терехов, А. Ткаченко, Т. Шабатура, Л. Шемаєва, О. Черевко та інші. Проте, питання комплексної діагностики економічної безпеки сучасних підприємств є недостатньо вивченим та залишає поле для подальших досліджень, що і визначає актуальність обраної теми. Наукова і практична актуальність та доцільність зумовили вибір теми, мету, завдання, об'єкт і предмет дисертаційного дослідження.

Наукове завдання дисертаційного дослідження полягає у розробленні науково-обґрунтованого підходу до комплексної діагностики, обґрунтуванні її моделей та інструментарію удосконалення для забезпечення економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до плану наукових досліджень кафедри управління фінансово-економічною безпекою Університету економіки та права «КРОК» за темою «Забезпечення захисту економічної безпеки держави та суб'єктів господарської діяльності в умовах євроінтеграції України» (номер державної реєстрації 0114U006338). Здобувачем проведено комплексну діагностику економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є теоретичне обґрунтування та розроблення науково-методичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення процесу комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки (на матеріалах транспортно-експедиційних підприємств України).

Реалізація поставленої мети зумовила розв'язання наступних задач:

- дослідити теоретико-методологічний базис економічної безпеки підприємства розкрити сутність поняття «комплексна діагностика системи економічної безпеки підприємств» та визначити роль функції діагностики у забезпеченні економічної безпеки підприємства;
- узагальнити та систематизувати науково-методичні засади та практичний інструментарій розробки моделі комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки підприємств;
- провести комплексну діагностику та проаналізувати сучасний стан і тенденції розвитку транспортно-експедиційних підприємств транспортної галузі України, визначити характерні її особливості;

- застосувати сучасні методичні підходи до відбору та розрахунку показників індикаторів комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки підприємств;

- формалізувати та удосконалити модель процесу комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств як складової комплексної діагностики підприємств;

- сформулювати та запропонувати авторське бачення операційної складової в забезпеченні економічної безпеки транспортно – експедиційного підприємства, що характеризує сутність та зміст основної виробничо-господарської діяльності підприємства;

- ідентифікувати та систематизувати блок потокових складових економічної безпеки підприємства, що дозволять максимально ефективно здійснювати діагностику стану та рівня економічної безпеки підприємства за групами показників, враховуючи специфіку та спеціалізацію транспортно-експедиційної діяльності підприємства;

- розробити потоково-функціональну модель діагностики економічної безпеки підприємства, що дозволить визначити рівень економічної безпеки за поточними та функціональними блоками, та є сучасним інструментом підвищення рівня економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення економічної безпеки підприємств.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних засад та прикладних аспектів комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки підприємств.

Методи дослідження. Для досягнення мети, вирішення поставлених у дослідженні завдань, автором використано комплекс загальнонаукових та специфічних методів досліджень. Метод аналізу та синтезу використовувався для дослідження методичних засад комплексної діагностики економічної безпеки підприємства, визначення її складових (п. 2.3, 3.2, 3.3), системний аналіз – для аналізу складових комплексної діагностики економічної безпеки підприємства (п. 3.1, 3.2). Для вирішення конкретних завдань використовувались також специфічні методи: метод експертних оцінок – для оцінювання якісних параметрів у процесі діагностики підприємства (п. 2.2, 3.1), метод економіко-математичного моделювання – для побудови та розрахунку потоково-функціональної моделі діагностики рівня економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств (п.3.3), методи розрахунків, обґрунтування, прогнозування та розрахунок інтегрального індикатора економічної безпеки, що були використані для розрахунків рівня економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств (п. 2.3).

Теоретичною базою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів, матеріали періодичних видань, наукова література, монографії. Статистичною і фактологічною основою дослідження є дані Державної служби статистики України, фінансові звіти та економічне дослідження транспортно-експедиційних підприємств. Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, дисертації та фахові статті науковців, Інтернет-ресурси.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у обґрунтуванні науково-методичних підходів та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення процесу комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки підприємства на прикладі транспортно-експедиційних підприємств.

Основні положення, що визначають наукову новизну дослідження, полягають у наступному:

вперше:

- розроблено потоково-функціональну модель діагностики економічної безпеки підприємства, що дозволить визначити рівень економічної безпеки за поточними та функціональними блоками та є сучасним інструментом управління процесами, спрямованими на підвищення рівня економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств;

удосконалено:

- модель процесу комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств, що на відміну від існуючих, визначає діагностику в забезпеченні економічної безпеки підприємства як підсистему та невід'ємну складову системи вищого порядку - комплексної діагностики підприємства та акумулює, систематизує і використовує показники з інших напрямів та складових комплексної діагностики підприємства, які детально та повно відображають її суть і можуть бути використані для здійснення моніторингу стану та рівня економічної безпеки підприємства;

- ідентифікацію та систематизацію блока поточних складових економічної безпеки підприємства, а саме: інформаційного потоку, фінансового потоку та матеріального (фізичного потоку), що в порівнянні з традиційним підходом, дозволяє максимально ефективно здійснювати діагностику стану та рівня економічної безпеки підприємства за групами показників, враховуючи спеціалізацію транспортно-експедиційної діяльності підприємства;

- сучасне бачення операційної складової економічної безпеки транспортно-експедиційного підприємства, що в порівнянні з існуючими підходами, включає сукупність показників виробничої та фізичної складових системи економічної безпеки, які характеризують сутність та зміст основної виробничої господарської діяльності підприємства;

дістали подальший розвиток:

- науково - методичні засади та практичний інструментарій розробки моделі комплексної діагностики економічної безпеки підприємств, які характеризується багатокритеріальністю, системністю та можливістю аналізу існуючого стану та рівня економічної безпеки підприємства;

- трактування поняття «комплексна діагностика економічної безпеки підприємств», що стало теоретико - концептуальною основою для систематизації теоретико - методичних засад формування складових, методики, процесу та механізму комплексної діагностики економічної безпеки підприємства;

- методичні підходи до відбору та застосування показників індикаторів комплексної діагностики економічної безпеки підприємств, що дають можливість систематизації показників комплексної оцінки та визначення рівня економічної

безпеки підприємств як для прийняття оперативних рішень, так і для внесення своєчасних змін в стратегію забезпечення економічної безпеки підприємства;

- інтерпретація особливостей стану та тенденцій розвитку транспортно-експедиційних підприємств транспортної галузі України, аналіз стану та рівня економічної безпеки групи транспортно – експедиційних підприємств, що повною мірою враховує склад, техніко-економічні особливості та спеціалізацію цих суб'єктів підприємницької діяльності.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані й обґрунтовані у дисертаційній роботі теоретичні положення дали змогу сформулювати пропозиції науково-практичного характеру щодо застосування моделі комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств.

Прикладне значення наукових результатів роботи підтверджується використанням окремих методик та рекомендацій у діяльності транспортно-експедиційних підприємств: ПАТ «Київзовніштранс» використано запропоновану потоково-функціональну модель комплексної діагностики економічної безпеки транспортно – експедиційних підприємств (довідка № 3 від 10.01.2016 р.); ТОВ «ДНС ЕКСПРЕС ІНК» (довідка № 05012016-1 від 05.01.2016 р.) де на підставі отриманої в процесі проведеної діагностики інформації, керівництвом підприємства було сформовано дієву програму забезпечення економічної безпеки підприємства на 2017-2020 роки; в діяльності ПП Колядюк В.П. (довідка № ВД100716 від 10.07.2016 р.) було апробовано запропонований алгоритм ідентифікації та оцінки негативного впливу деструктивних чинників на діяльність підприємства та інструментарій для його реалізації. Ряд теоретичних та методичних рекомендацій дисертаційного дослідження використовується в навчальному процесі у ВНЗ Університет економіки та права «КРОК» при викладанні навчальних дисциплін «Економічна безпека суб'єктів логістичної діяльності» (акт впровадження результатів наукового дослідження в навчальний процес від 29.08.2016), у ВНЗ Національний транспортний університет при викладанні навчальних дисциплін «Екологічна безпека» та «Еколого-економічні основи управління транспортом» (акт впровадження результатів наукового дослідження в навчальний процес у Національному транспортному університеті від 29.08.2016). Загалом результати роботи можуть використовуватись у процесі підготовки фахівців у вищих навчальних закладах економічного профілю.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є результатом самостійного наукового дослідження автора. Публікації за тематикою дисертаційної роботи підготовлені дисертантом самостійно.

Апробація результатів дисертації. Результати дисертаційного дослідження пройшли апробацію на 7 науково-практичних конференціях: Науково-практична конференція молодих учених “Психологія та безпека бізнесу” (Київ, березень 2012р.); Міжнародна наукова конференція «Антикризовий розвиток соціальних та економічних процесів в умовах глобалізації» (Київ – Буча, квітень 2013р.); Науково-практична конференція молодих учених «Актуальні питання розвитку суб'єктів господарювання в умовах економічної нестабільності» (Київ, 2013р.); Науково-практична конференція молодих учених ВНЗ «Університет економіки та

права «КРОК» «Актуальні проблеми сучасної наукової думки» (Київ, 14 листопада 2014р.); Науково-практична конференція молодих учених ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» «Еволюція наукової думки в контексті європейського вибору України» (Київ, 21 листопада 2015р.); V Всеукраїнська студентська науково-практична конференція “Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих” (Вінниця, квітень 2016р.), VI Всеукраїнська науково-практична конференція Національної академії Національної гвардії України «Актуальні питання організації та управління діяльністю підприємств у сучасних умовах господарювання» (Харків, 17 листопада 2016 р.)

Публікації. За результатами досліджень опубліковано 13 наукових праць загальним обсягом 9,17 д.а., з них 5 – у наукових фахових виданнях, що входять до міжнародних баз цитування (5,98 д.а.), 6 – в інших наукових виданнях (2,29 д.а.), 2 – в інших виданнях (0,9 д.а.).

Структура і обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів (9 підрозділів), висновків, списку використаних джерел та додатків. Дисертаційне дослідження викладено на 210 сторінках, із них 190 сторінок основного тексту. Дисертація містить 45 таблиць, 35 рисунків з яких один займає повну сторінку та 14 додатків. Список використаних джерел налічує 178 найменувань на 20 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету, задачі, об’єкт і предмет дослідження, визначено методичну базу і методи дослідження, показано наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів роботи.

У **Розділі 1 «Теоретико-методичні засади аналізу проблем забезпечення економічної безпеки підприємства»** досліджено теоретичні підходи до аналізу проблем забезпечення економічної безпеки підприємства, визначено місце діагностики в аналізі проблем забезпечення економічної безпеки підприємства та представлено комплексну діагностику як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємства.

У **підрозділі 1.1 «Теоретичні підходи до аналізу проблем забезпечення економічної безпеки підприємства»** розглянуто концептуальне наукове підґрунтя аналізу проблем забезпечення економічної безпеки підприємства.

Проведеними дослідженнями доведено, що проблема забезпечення економічної безпеки підприємства належить до розряду пріоритетних, а система забезпечення економічної безпеки кожного підприємства є цілком емерджентною. Вона залежить від впливу внутрішніх (розмірів підприємства, його економічних, фінансових, виробничо – технічних, інформаційних, інтелектуальних, професійних, організаційних та інших можливостей) та зовнішніх чинників (існуюча в державі законодавча база, політична стабільність, стан економіки тощо). Ця складна економічна система відрізняється наявністю численних різноманітних зв’язків. Як в будь-якій системі, спрацьовує ефект синергії: випуск продукції або надання послуги можливі тільки на рівні всього підприємства. До складу підприємства

входить низка підсистем (служб, підрозділів), кількість і розмір яких залежить від специфіки його діяльності.

У підрозділі 1.2 «Місце діагностики в аналізі проблем забезпечення економічної безпеки підприємства» розглянуто значення діагностики в аналізі проблем економічної безпеки підприємства, ідентифіковано її складові, визначено сутність процесу реалізації діагностики.

Складний економічний зміст поняття діагностики та діагностики економічної безпеки підприємства визначив необхідність доповнення існуючих теоретичних концепцій щодо їх змістовної характеристики. Узагальнюючи результати аналізу робіт вітчизняних та зарубіжних науковців, автором визначено, що «діагностика» - це вчення про методи, процеси й принципи розпізнавання й визначення негативних явищ та чинників у діяльності суб'єкта господарювання. Економічна діагностика є основою забезпечення економічної безпеки підприємства, оскільки вона передбачає цілеспрямоване оцінювання рівня кожної із складових економічної безпеки підприємства, подальших напрямів та перспектив розвитку на засадах бізнес - індикаторів для ухвалення ефективних управлінських рішень, спрямованих на розвиток підприємства.

Узагальнюючи отримані результати досліджень, можна стверджувати, що «комплексна діагностика економічної безпеки підприємства - це складна багаторівнева ієрархічна та поліструктурна система, яка включає в себе комплекс дій по виявленню та визначенню величин та причин відхилень від встановлених норм захищеності бізнес-процесів підприємства та своєчасного захисту від внутрішніх і зовнішніх загроз, які забезпечуються системою заходів спеціального правового, економічного, організаційного, інформаційного, техніко – технологічного і соціального характеру». Отже, комплексна діагностика економічної безпеки підприємства повинна застосовуватися в процесі управління підприємством постійно та неперервно, бо за її допомогою можна виявити нові тенденції, що потребують внесення своєчасних конструктивних змін у процеси управління. Це дозволить забезпечити належний рівень економічної безпеки підприємства в поточному періоді та перспективі.

На основі аналізу і синтезу інформації з метою своєчасного виявлення недоліків та переваг розвитку підприємства діагностика дозволяє якнайширше охопити проблемні питання, що постають на підприємстві. Саме це й відіграє важливу роль при проведенні комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки підприємств. Запропоновано алгоритм діагностики в забезпеченні економічної безпеки підприємства який включає наступні етапи: виявлення зовнішніх небезпек і загроз підприємства, виявлення внутрішніх небезпек та загроз підприємства, аналіз та оцінку цих деструктивних чинників, розрахунок комплексних показників економічної безпеки для функціональних складових, розрахунок інтегрального показника економічної безпеки (ЕБ), розробка комплексу заходів, спрямованих на підвищення ЕБ. Наступним етапом є оцінка ефективності, опрацювання заходів щодо підвищення рівня ЕБ. Діагностика економічної безпеки підприємства - це управлінська функція, спрямована на ідентифікацію, визначення, оцінку та аналіз комплексу деструктивних чинників, небезпек зовнішнього та

внутрішнього середовища для прийняття завчасних та адекватних управлінських рішень щодо забезпечення її належного стану.

Отже, діагностика в забезпеченні економічної безпеки дозволяє своєчасно та конструктивно ідентифікувати ризики, небезпеки та загрози діяльності підприємства, та на цій основі своєчасно прийняти ефективні заходи щодо їх локалізації або ліквідації та внести зміни до стратегії забезпечення економічної безпеки з метою подальшого ефективного функціонування підприємства.

Це дозволило авторові зробити висновок про те, що комплексна діагностика економічної безпеки підприємства - це складна динамічна категорія, яка потребує системного використання теоретичного, дослідницького, фінансово-аналітичного, управлінського, інформаційного, антикризового та консультативного підходів.

У підрозділі 1.3 «Комплексна діагностика як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємства» розглянуто методи, моделі та інструменти комплексної діагностики, що можуть знайти своє застосування у діагностиці економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності.

Автором визначено існуючі методи та інструментарій комплексної діагностики економічної безпеки підприємства, досліджено їх застосування залежно від специфіки дослідження галузі, певного ринку товарів чи послуг, поставлених поточних та перспективних завдань, інформаційного і технічного забезпечення підприємства.

Проаналізувавши методи діагностування, було з'ясовано, що економічну діагностику підприємства можна проводити за допомогою певної системи показників-індикаторів, які відображають та характеризують його діяльність. Індикаторні методи ґрунтуються на використанні системи індикаторів, за допомогою яких проводиться оцінка підприємства.

Автором проаналізовано основні методи економічної діагностики (аналітичний метод, експертний метод, метод лінійного програмування, метод динамічного програмування) та здійснено їх порівняльний аналіз. Систематизовано основні методи економічних досліджень. Оцінивши наявні методичні підходи діагностування, виділено певні їх недоліки, що суттєво обмежують можливість використання як адекватного інструменту діагностики. Це пояснюється відсутністю розробленої шкали оцінок стану підприємства залежно від інтегрального показника безпеки. Неефективність окремих методів зумовлено значною трудомісткістю їх реалізації. Розглянуто показники діагностування в межах класичних складових економічної безпеки підприємств. Аналіз наукових доробок з питання діагностування економічної безпеки підприємств для визначення кількісного її рівня дозволив виявити такі принципово відмінні підходи: індикаторний метод, ресурсно-функціональний підхід, програмно-цільовий підхід, методи математичного моделювання, методи оцінювання економічної безпеки за показниками прибутку та чистого доходу, метод формування інтегрального показника за видами діяльності підприємства, методи формування інтегрального показника за ресурсно-функціональним підходом.

Автором визначено, що комплексна діагностика як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємств базується на систематизації основних параметрів

показників за основними складовими економічної безпеки, які слід ідентифікувати та оцінювати в процесі її проведення.

У Розділі 2 «Використання комплексної діагностики в аналізі стану та рівня економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств в Україні» охарактеризовано та оцінено сучасний стан економічної безпеки та перспективи розвитку підприємств транспортної галузі в Україні, проведено комплексну діагностику рівня економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств.

У підрозділі 2.1 «Оцінка сучасного стану економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств України» оцінено сучасний стан транспортної галузі України.

Визначено, що транспортна галузь є структуроутворюючим виробництвом послуг, що значною мірою визначає конкурентоспроможність національної економіки. Транспорт в Україні є найважливішою складовою виробничо-господарської діяльності країни, одна з найважливіших галузей національної економіки, ефективне функціонування якої є необхідною умовою стабілізації, структурних перетворень економіки, розвитку зовнішньоекономічної діяльності, задоволення потреб населення та суспільного виробництва у перевезеннях, захисту економічних інтересів України.

У транспортній галузі можна виділити окремі типи підприємств, що здійснюють транспортно - експедиційну діяльність (рис. 1.), оскільки рух матеріальних потоків без транспортування неможливий, тому транспорт у логістиці є ключовим.

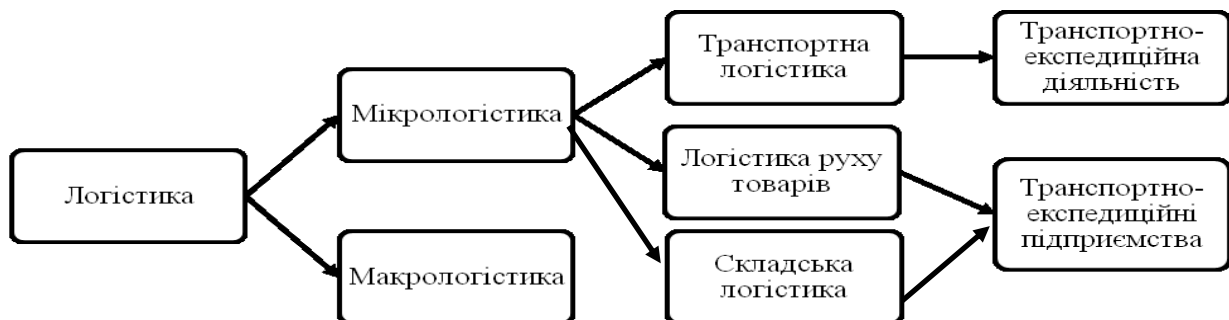

Рис. 1. Галузі логістики взаємопов'язані з транспортно-експедиційною діяльністю

Джерело: розробка автора

Аргументовано, що продукцією транспорту є сам матеріальний процес переміщення. Аналіз динаміки показника рентабельності за усіма видами транспортних підприємств має тенденцію до різкого зниження. Це ж стосується і чисельності працівників. Особливо загрозливою є тенденція зниження середньооблікової кількості штатних працівників для підприємств наземного транспорту. За період з 2012 по 2014 рік цей показник зменшився практично вдвічі та продовжує знижуватись. Це зумовлено двома тенденціями: банкрутством малих транспортних підприємств з незначною кількістю власних транспортних засобів (до 10 одиниць) та різким зменшенням чисельності середніх транспортних підприємств. Дослідження дає змогу констатувати пряму залежність економіки країни від розвитку транспортної галузі. Встановлено, що транспортні витрати вітчизняних підприємств складають значно більшу частку остаточної ціни багатьох

товарів в порівнянні з суб'єктами країн центральної та східної Європи. Оцінка транспортної системи держави свідчить про те, що вона має значний потенціал для поліпшення сукупної продуктивності й регіональної конкурентоспроможності.

У підрозділі 2.2 «Загальна характеристика стану та розвитку транспортно-експедиційних підприємств України» дано загальну характеристику стану та розвитку вітчизняних транспортно-експедиційних підприємств ПАТ «Київзовніштранс», ТОВ «ДНС ЕКСПРЕС ІНК», ПП КОЛЯДЮК В.П.

До основних небезпек та загроз економічної безпеки цих підприємств, відповідно до проведеного у дисертаційній роботі аналізу, можна віднести значну конкуренцію та посилення дії зовнішніх негативних економічних, політичних та соціальних факторів.

Здобувачем констатовано і доведено, що на діяльність підприємств, що розглядаються, впливає ряд істотних зовнішніх та внутрішніх деструктивних чинників: нерозвиненість ринку логістичних послуг, неврегульованість антимонопольного, податкового та митного законодавства, неузгодженість законодавчих та нормативних актів, політична напруга в країнах ближнього та дальнього зарубіжжя, анексія окремих національних територій, ведення бойових дій у ряді регіонів, що призводить до обмеження маршрутів перевезень, скорочення обсягів перевезень вантажу, фізичний знос рухомого складу, збільшення витрат на утримання і ремонт транспортних засобів, що призводить до росту собівартості наданих послуг, зменшення прибутковості та рівня рентабельності, падіння попиту на продукцію підприємства в осінній та зимовий періоди до 60%, зростання ціни на енергоносії і водопостачання, на сировину і матеріали, важке економічне становище в Україні в цілому та підприємств – резидентів, що призводить до збільшення періоду обороту оборотних засобів підприємств та викликає їх відплив. Крім того, існує недостатній рівень кваліфікації трудового потенціалу (відсутність можливості підвищення кваліфікації, низький рівень знань іноземних мов тощо), технологічні помилки процесу доставки та зберігання; екологічні та дорожньо – транспортні небезпеки; відмова транспортних засобів, вантажно-розвантажувальних механізмів; неузгодженість графіків вантажно-розвантажувальних робіт та інші.

Отже, існує необхідність визначення показників та критеріїв, які можуть стати основою формування моделі комплексної діагностики економічної безпеки підприємств, що врахувала б усі особливості галузі та діючих транспортно-експедиційних підприємств.

У підрозділі 2.3. «Комплексна діагностика рівня економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств» проведено розрахунок рівня економічної безпеки вітчизняних транспортно-експедиційних підприємств: ПАТ «Київзовніштранс», ТОВ «ДНС ЕКСПРЕС ІНК», ПП КОЛЯДЮК В.П.

Науковою основою оцінки рівня економічної безпеки, що застосована для комплексної діагностики рівня економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств, є методика визначення рівня економічної безпеки на основі розрахунку інтегрального індексу економічної безпеки. Методика включає стандартні формули розрахунку інтегрального індексу економічної безпеки, алгоритм процесу розрахунку та діапазон оцінки отриманих результатів.

У даному дослідженні економічну безпеку транспортно - експедиційного підприємства розглянуто як комплекс взаємопов'язаних складових, що формують системний набір параметрів економічної безпеки, а розрахунок рівня економічної безпеки за її окремими складовими дозволяє визначити рівень економічної безпеки функціональних складових цієї системи, в свою чергу, розрахунок загального інтегрального індексу економічної безпеки дозволяє отримати оцінку загального рівня економічної безпеки підприємства.

Значення інтегрального індикатора економічної безпеки (рис. 2) визначає стан безпеки у діапазоні значень від 0 до 1, при цьому значення 1 відповідає найвищому показнику економічної безпеки, а 0, коли всі показники найгірші: $0 < I_j < 1$.

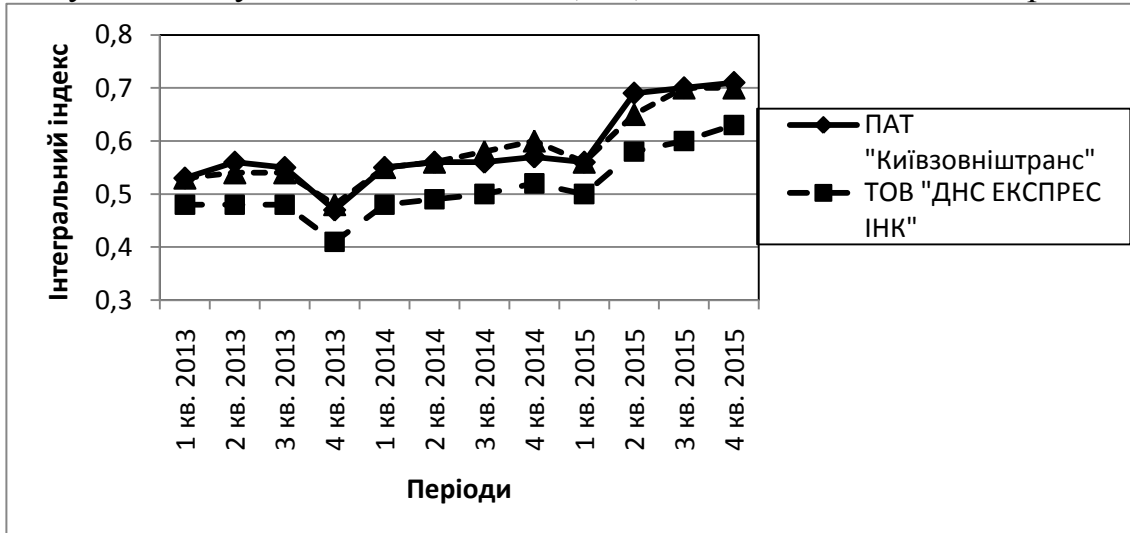

Рис. 2. Динаміка зміни інтегрального показника економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств.

Джерело: розраховано автором.

За досліджений період з 1 кварталу 2013 по 4 квартал 2015 року було досліджено та проаналізовано показники, індикатори та визначено інтегральний індекс економічної безпеки за основними сферами економічної безпеки та визначено загальний Інтегральний індекс економічної безпеки трьох вітчизняних підприємств. Як показують проведені дослідження та розрахунки динаміки змін показників, нормалізованих показників, Інтегрального індексу безпеки за основними сферами безпеки та згідно сукупного Інтегрального індексу економічної безпеки даних підприємств, на початок дослідного періоду 1 кв. 2013 року стан економічної безпеки за основними показниками більшості сфер був на недостатньому рівні.

Розрахунок та порівняння інтегрального показника групи транспортно-експедиційних підприємств за проаналізований період дозволило зробити висновок про загальну, хоч і недостатню, динаміку зростання інтегрального індексу з критичного рівня (0,48) у 1 кварталі 2013 року до невисокого про те стабільного рівня у 4 кварталі 2015 року до (0,70) та (0,71). Досить низький рівень інтегрального індексу економічної безпеки спостерігається у ТОВ «ДНС ЕКСПРЕС ІНК». Підприємство перебуває у складному фінансово-економічному становищі зі значним зменшенням частки ринку та падінням об'ємів наданих послуг. Аналіз показника для досліджуваних підприємств свідчить, з одного боку, про нестабільність досягнутого підприємствами рівня безпеки (значення показника

суттєво коливається в межах нетривалого періоду часу), а з іншого - про суттєвий розрив між значеннями показника в різних підприємств, які працюють на одному цільовому ринку, що є наслідком суттєвого впливу на рівень економічної безпеки чинників внутрішнього середовища.

У Розділі 3 «Удосконалення інструментарію комплексної діагностики економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств» сформовано та удосконалено інструментарій комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств, запропоновано потоково-функціональну модель та здійснено діагностику рівня економічної безпеки цих підприємств із застосуванням даної моделі.

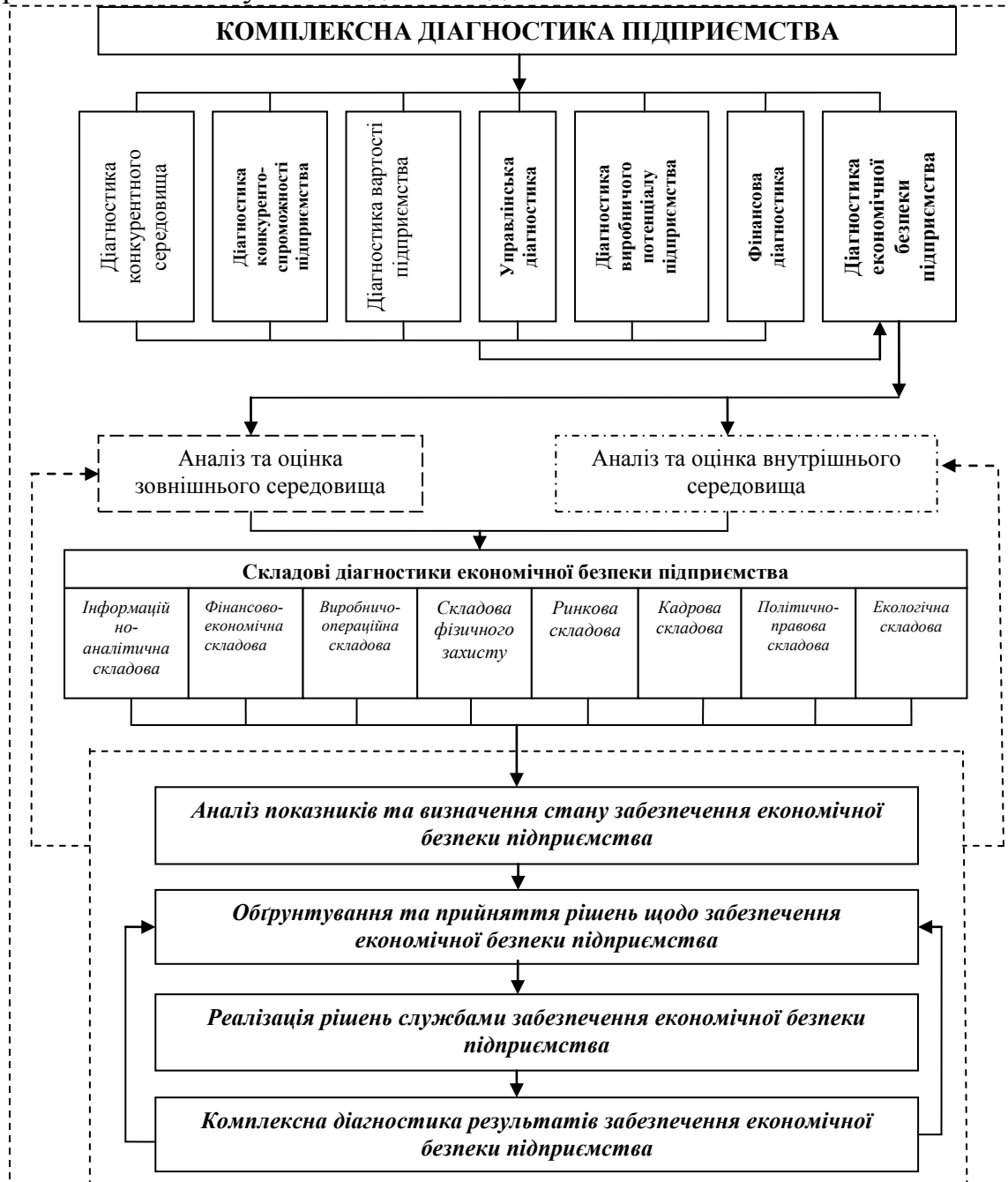

Рис 3. Модель комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки підприємства.

Джерело: розроблено автором.

У підрозділі 3.1 «Комплексна діагностика в забезпеченні економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств» автором досліджено, що комплексна діагностика економічної безпеки транспортно-експедиційного підприємства не може розглядатися уособлено, вона розглядається як комплекс діагностики діяльності підприємств, за всіма його складовими та підсистемами, оскільки рівень економічної безпеки є відображенням загального стану та рівня стійкості, ефективності функціонування підприємств в цілому.

Автором узагальнено та визначено, що комплексна діагностика економічної безпеки підприємства є оцінкою показників роботи підприємства на основі аналізу та оцінки окремих функціональних складових економічної безпеки підприємств з метою інформаційно-аналітичного забезпечення процесу планування, ухвалення та реалізації управлінських рішень. Розроблено модель діагностики економічної безпеки підприємства (рис. 3).

Комплексна діагностика економічної безпеки підприємства полягає у системному дослідженні екзогенних та ендогенних факторів, які діють на підприємство, а також факторів, що є продуктом діяльності самого підприємства – результатом його фінансово-економічної діяльності.

Загальний комплекс діагностики підприємства включає такі основні складові як: діагностика конкурентного середовища, діагностика конкурентоспроможності підприємства та його продукції, діагностика мобільності та гнучкості підприємства, управлінська діагностика, діагностика виробничого потенціалу підприємства, діагностика фінансового стану та діагностика його економічної безпеки.

Вся подальша діяльність оргструктур економічної безпеки підприємства будується на основі отриманих результатів комплексної діагностики економічної безпеки та процесі її моніторингу.

У підрозділі 3.2 «Потоково-функціональна модель діагностики як сучасний інструмент підвищення рівня економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств» розроблено та запропоновано потоково-функціональну модель оцінки рівня економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств, що представлена на рис. 4.

За наданою автором потоково-функціональною моделлю діагностики рівня економічної безпеки транспортно-експедиційного підприємства, всі функціональні складові економічної безпеки розділяються на два основні базові блоки діагностики: потоковий блок, до якого належать три основні потоки (поток інформації, фінансовий потік, фізичний потік) та функціональний блок.

Потік інформації включає розрахункові дані показників інформаційної складової економічної безпеки підприємства, що відображають стан та рівень безпеки інформаційних ресурсів підприємства. Фінансовий потік включає показники, що відображають стан та рівень економічної безпеки фінансових ресурсів підприємства у процесі його фінансово - господарської діяльності.

Матеріальний (фізичний потік) включає показники безпеки основної господарсько - операційної діяльності - матеріальних ресурсів підприємства, власних та отриманих під час надання транспортно-експедиційних послуг.

Другим базовим блоком потоково-функціональної моделі діагностики рівня економічної безпеки є блок функціональних складових. До нього належать

показники, що визначають стан та рівень економічної безпеки за показниками екологічної, кадрової, політико-правової, ринкової складових. Вони відображають стан та рівень економічної безпеки підприємства в цілому.

Рис. 4. Потоково-функціональна модель діагностики рівня економічної безпеки транспортно - експедиційних підприємств.

Джерело: розроблено автором.

У *підрозділі 3.3 «Наслідки використання потоково-функціональної моделі діагностики економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств»* автором запропоновано використання потоково-функціональної моделі діагностики рівня економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств (рис. 5).

Рис. 5. Алгоритм використання потоково-функціональної моделі діагностики економічної безпеки транспортно-експедиційного підприємства.

Джерело: розроблено автором.

Автором запропоновано методику розрахунку за потоково-функціональною моделлю діагностики економічної безпеки, розроблену на основі визначення інтегрального індексу економічної безпеки за потоками та функціональними складовими підприємств відповідно до зображеного на рисунку 5 алгоритму застосування.

Проведений аналіз дав можливість здобувачу надати дані та навести рекомендації для ПАТ "Київзовніштранс", ТОВ «ДНС ЕКСПРЕС ІНК», ПП КОЛЯДЮК В.П. з приводу розрахованого рівня економічної безпеки за поточковими та функціональними блоками складових економічної безпеки з метою забезпечення належного рівня економічної безпеки підприємств. В таблиці наведено результати розрахунку інтегрального індексу економічної безпеки ПАТ «Київзовніштранс».

Таблиця

Інтегральні показники Іі за поточковими складовими економічної безпеки ПАТ "Київзовніштранс" (за період з 1 кв. 2013р. по 4 кв. 2015 року)

Група показників	1 кв. 2013	2 кв. 2013	3 кв. 2013	4 кв. 2013	1 кв. 2014	2 кв. 2014	3 кв. 2014	4 кв. 2014	1 кв. 2015	2 кв. 2015	3 кв. 2015	4 кв. 2015
ПОТОКОВИЙ БЛОК												
Інформаційний потік												
Індекс безпеки інформаційного потоку	0,55	0,60	0,55	0,57	0,59	0,61	0,64	0,66	0,72	0,74	0,76	0,77
Фінансовий потік												
Індекс безпеки фінансово-економічного потоку	0,45	0,47	0,47	0,48	0,47	0,53	0,49	0,51	0,67	0,82	0,84	0,89
Фізичний (матеріальний) потік												
Індекс безпеки фізичного (матеріального) потоку	0,58	0,58	0,59	0,57	0,56	0,55	0,55	0,55	0,63	0,64	0,66	0,67

Джерело: розраховано автором

Відповідно до проведених розрахунків інтегрального індексу економічної безпеки, інформаційний потік ПАТ "Київзовніштранс" за проаналізований період зріс на 40%, проте, незважаючи на зростання показника, загальний рівень економічної безпеки інформаційного потоку становить менше 0,8, що говорить про недостатній рівень інформаційної безпеки підприємства. Рівень економічної безпеки фінансового потоку за вище зазначений період зазнав ще більших змін та зріс із кризового рівня з 0,45 до 0,89. Загальне зростання за період із 1.01.2013 по 31.12.2015 року склало 98%. Показники рівня економічної безпеки матеріального (фізичного) потоку показують недостатній рівень та незначне зростання із початкового рівня 0,58 до 0,67 станом на 31.12.2015 року. Даний показник зріс лише на 15,5%, що є недостатнім рівнем для забезпечення належного виконання фінансово-господарської операційної діяльності по переміщенню матеріальних цінностей, вантажів підприємства.

У результаті проведених розрахунків, отримані інтегральні індекси за потоками є основними показниками рівня економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств, які дозволяють провести комплексну діагностику стану та рівня економічної безпеки підприємств за основними складовими та виділити ці складові, застосовуючи метод аналізу та синтезу, дефрагментувати,

виділити потоки із найбільшим та найменшим рівнем економічної безпеки, визначити, діагностувати недоліки та переваги в забезпеченні економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств та своєчасно прийняти необхідні зміни в стратегії та концепції економічної безпеки з метою підвищення рівня економічної безпеки цих підприємств.

На відміну від існуючих моделей, застосування потоково - функціональної моделі діагностики економічної безпеки підприємств дозволяє оцінити рівень економічної безпеки інформаційного, фінансового та матеріального (фізичного) потоку, що відображають основні базові потоки ресурсів транспортно-експедиційних підприємств. Завдяки оцінці рівня економічної безпеки ключових потокових показників визначається стан та рівень забезпечення економічної безпеки транспортно-експедиційного підприємства.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне узагальнення і представлено нове вирішення наукового завдання, що полягає у розробленні науково-обґрунтованого підходу до комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки підприємств, обґрунтуванні моделей та інструментарію удосконалення комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки на матеріалах транспортно-експедиційних підприємств України.

Результати авторських досліджень дозволили сформулювати такі висновки теоретико-методичного та науково-практичного характеру, які відображають виконання завдань відповідно до поставленої мети:

1. Досліджено та уточнено трактування поняття «комплексна діагностика економічної безпеки підприємства», що стало концептуальною основою для систематизації теоретико-методичних засад формування складових, методики, процесу та механізму комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки підприємства.

2. Узагальнено теоретико-методичні засади та систематизовано практичний інструментарій розробки моделі комплексної діагностики с економічної безпеки підприємств, яка характеризується багатокритеріальністю, системністю та можливістю аналізу існуючого стану та рівня економічної безпеки підприємства.

3. Проведено комплексну діагностику і проаналізовано сучасний стан та тенденції розвитку транспортно-експедиційних підприємств транспортної галузі України. Проведено аналіз стану та рівня економічної безпеки групи транспортно – експедиційних підприємств, що повною мірою враховують склад, техніко-економічні особливості та спеціалізацію цих суб'єктів підприємницької діяльності.

4. Застосовано методичні підходи до відбору та визначення показників індикаторів комплексної діагностики економічної безпеки підприємств, що дають можливість систематизації показників для здійснення комплексного аналізу та оцінки рівня економічної безпеки підприємств, результати яких використовуються як для прийняття оперативних рішень, так і для внесення своєчасних змін в стратегію управління забезпеченням економічної безпеки підприємств.

5. Формалізовано та удосконалено модель процесу комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств, що на відміну від існуючих, визначає діагностику в забезпеченні економічної безпеки підприємств як підсистему та невід'ємну складову системи

вищого порядку - комплексної діагностики підприємств та акумулює, систематизує і використовує показники із інших напрямів та складових комплексної діагностики підприємств, які детально та повно відображають її суть і можуть бути використані для формування моніторингу стану та рівня економічної безпеки підприємств.

6. Визначено та запропоновано авторське бачення операційної складової економічної безпеки транспортно – експедиційного підприємства, що включає сукупність показників виробничої та фізичної складових економічної безпеки та характеризує сутність та зміст основної виробничо - господарської діяльності підприємств, що є основним джерелом отримання доходу та прибутку від його фінансово – господарської діяльності.

7. Сформовано та систематизовано блок потокових складових системи економічної безпеки підприємств, а саме інформаційного, фінансового та матеріального (фізичного) потоку, що дозволяє максимально ефективно здійснювати діагностику стану та рівня економічної безпеки підприємств за групами показників враховуючи специфіку транспортно-експедиційної діяльності підприємства.

8. Автором запропоновано потоково-функціональну модель діагностики економічної безпеки підприємства, що дозволяє визначити рівень економічної безпеки за інформаційним, фінансовим, матеріальним потоками та функціональним блоком, та є сучасним інструментом підвищення рівня економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

У наукових фахових виданнях, що входять до міжнародних баз цитування:

1. Пазеєва Г. М. Економічна безпека дистриб'ютора в умовах вітчизняного логістичного середовища / Г. М. Пазеєва // Вчені записки Університету «КРОК» / Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК». – Вип. 32. – Т. 2. – К., 2012. – С. 113-118. (0,9 д.а.)

2. Пазеєва Г. М. Ресурсний потенціал системи економічної безпеки суб'єкта логістичної діяльності / Г. М. Пазеєва, В. Г. Алькема // Вчені записки Університету «КРОК» / Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК». – Вип. 33. – К., 2013. – 288 с. – С. 197-205. (особистий внесок - 0,5 да.)

3. Пазеєва Г. М. Структурний аналіз потенціалу економічної безпеки транспортно-експедиційного підприємства / Г. М. Пазеєва, В. Г. Алькема // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2014. – №2. – Т. 18. – 315 с. – С. 71-80. (особистий внесок – 1,2 да.)

4. Пазеєва Г. М. Декомпозиція потенціалу економічної безпеки підприємства / Г. М. Пазеєва // Вчені записки Університету «КРОК» / Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК». – Вип. 36. – К., 2014. – 244 с. – С. 158-167. (1,62 д.а.)

5. Пазеєва Г. М. Сутність і значення діагностики економічної безпеки в діяльності підприємств / Г. М. Пазеєва // Вчені записки Університету «КРОК» / Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК». – К., 2015. – Вип. 42. – 176 с. – С. 119-130. (1,76 да.)

У наукових виданнях:

6. Пазєєва Г. М. Система економічної безпеки підприємств у вітчизняному логістичному середовищі / Г. М. Пазєєва // Психологія та безпека бізнесу : матеріали Науково-практичної конференції молодих учених (30 травня 2012 р., м. Київ). – К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2012. – 166 с. – С. 83-86. (0,36 д.а.)

7. Пазєєва Г. М. Економічна безпека дистрибутора у ланцюгах товаропросування» / Г. М. Пазєєва // Антикризовий розвиток соціальних та економічних процесів в умовах глобалізації : матеріали Міжнародної наукової конференції / Український гуманітарний інститут (квітень 2013, Буча). – К. – Буча : Видавничий центр науково-організаційного відділу Українського гуманітарного інституту, 2013. – 215 с. – С. 38-42. (0,3 д.а.)

8. Пазєєва Г. М. Економічна безпека трудових ресурсів дистрибутора в каналах розподілу продукції / Г. М. Пазєєва // Актуальні питання розвитку суб'єктів господарювання в умовах економічної нестабільності : матеріали Науково-практичної конференції молодих учених / Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК» (6 грудня 2013, Київ). – К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2013. – 559 с. – С. 135-141. (0,36 д.а.)

9. Пазєєва Г. М. Алгоритм транспортно-експедиційної діяльності сучасних логістичних компаній / Г. М. Пазєєва // Актуальні проблеми сучасної наукової думки : матеріали Науково-практичної конференції молодих учених ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» (14 листопада 2014 р., м. Київ). – К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2014. – 501 с. – С. 344-346. (0,6 д.а.)

10. Пазєєва Г. М. Інформаційна складова економічної безпеки транспортно-експедиційного підприємства / Г. М. Пазєєва // Еволюція наукової думки в контексті європейського вибору України : матеріали Науково-практичної конференції молодих учених ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» (21 листопада 2015 р., м. Київ). – К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2015. – 551 с. – С. 113-116. (0,47 д.а.)

11. Пазєєва Г. М. Діагностика рівня економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств із застосуванням потоково-функціональної моделі / Г. М. Пазєєва, В. Г. Алькема // Актуальні питання організації та управління діяльністю підприємств у сучасних умовах господарювання : збірник тез доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (17 листопада 2016 р., м. Харків). – Харків : РВВ Національної академії Національної гвардії України, 2016. – 346 с. – С. 21-24. (особистий внесок – 0,2 д.а.)

В інших виданнях:

12. Пазєєва А. М. Экономическая безопасность логистических образований. Результаты блиц – опроса экспертов / А. М. Пазєєва // Логистика – проблемы и решения : международный научно-практический журнал. – 2010. – сентябрь-октябрь. – №5. – С. 23-24. (0,3 д.а.)

13. Пазєєва Г. М. Аутсорсинг – ефективний інструмент розвитку бізнес-середовища в Україні / Г. М. Пазєєва, Б. А. Лебедев // Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України : пошук молодих : матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції / Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-

економічного інституту КНТЕУ (21 квітня, м. Вінниця). – Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2016. – 728 с. – С. 276-281. (0,6 да.)

АНОТАЦІЯ

Пазєєва Г. М. Комплексна діагностика в забезпеченні економічної безпеки підприємств (на матеріалах транспортно - експедиційних підприємств України). – На правах рукопису.

Дисертація на отримання наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності. – ВНЗ «Університет економіки і права «КРОК», Київ, 2017.

Дисертаційна робота присвячена комплексному дослідженню теоретико-методологічних і практичних аспектів комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки підприємств (на матеріалах транспортно - експедиційних підприємств України). У роботі досліджено теоретичні підходи та розглянуто концептуальні наукові основи аналізу проблем забезпечення економічної безпеки підприємств та місце діагностики в аналізі проблем забезпечення економічної безпеки підприємств. Дано характеристику та оцінку сучасного стану економічної безпеки, перспектив розвитку транспортної галузі України, проведено комплексну діагностику рівня економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств. Сформовано і вдосконалено інструментарій комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств, запропоновано потоково-функціональну модель і виконано діагностику рівня економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств із застосуванням цієї моделі.

Ключові слова: економічна безпека, комплексна діагностика, забезпечення економічної безпеки, транспортно - експедиційні підприємства, методи, модель, транспортна галузь, інструментарій діагностики.

АННОТАЦИЯ

Пазеева Г. М. Комплексная диагностика в обеспечении экономической безопасности предприятий (на материалах транспортно - экспедиционных предприятий Украины). – На правах рукописи.

Диссертация на получение научной степени кандидата экономических наук за специальностью 21.04.02 – экономическая безопасность субъектов хозяйственной деятельности. – ВУЗ «Университет экономики и права «КРОК», Киев, 2017.

Диссертационная работа посвящена комплексному исследованию теоретико-методологических и практических аспектов комплексной диагностики в обеспечении экономической безопасности предприятий (на материалах транспортно - экспедиционных предприятий Украины).

В работе исследованы теоретические подходы к анализу проблем обеспечения экономической безопасности предприятия, рассмотрена концептуальная научная почва анализа проблем обеспечения экономической безопасности предприятия, место диагностики в анализе проблем обеспечения экономической безопасности предприятия, комплексная диагностика как инструмент обеспечения экономической безопасности предприятия. Комплексная диагностика в обеспечении экономической безопасности транспортно - экспедиционного предприятия не может рассматриваться автономно от диагностики деятельности и состояния предприятия в целом, она рассматривается

как комплекс диагностики деятельности предприятия по всем его составляющим и подсистемам. Поскольку уровень экономической безопасности является отображением общего состояния и уровня стойкости, эффективности функционирования предприятий в целом. В то же время комплексная диагностика в обеспечении экономической безопасности предприятия аккумулирует, систематизирует и использует те показатели, которые из других направлений и составляющих комплексной диагностики предприятия, детально и полно отображают ее суть и могут быть использованы для формирования мониторинга состояния и уровня экономической безопасности предприятия.

Охарактеризовано и оценено современное состояние экономической безопасности и перспективы развития предприятий транспортной отрасли в Украине, проведена комплексная диагностика уровня экономической безопасности транспортно - экспедиционных предприятий. Сформирован и усовершенствован инструментарий комплексной диагностики в обеспечении экономической безопасности транспортно - экспедиционных предприятий, предложена потоково - функциональная модель и осуществлена диагностика уровня экономической безопасности этих предприятий с применением данной модели.

Ключевые слова: экономическая безопасность, комплексная диагностика, обеспечение экономической безопасности, транспортно - экспедиционные предприятия, методы, модель, транспортная отрасль, инструментарий диагностики.

ABSTRACT

Pazieieva G. M. Integrated Diagnostics in ensuring the economic security of enterprises (on materials of forwarding companies of Ukraine). – – On rights for a manuscript.

Dissertation on the receipt of scientific degree of candidate of economic sciences after speciality 21.04.02 is economic security of subjects of economic activity. – VNZ «University of economy and right for «KROK», Kiev, 2017.

The thesis is dedicated to the integrated study of theoretical-methodological and practical aspects of complex Diagnostics in ensuring the economic security of enterprises (on materials of forwarding companies of Ukraine).

In the work investigated the theoretical approaches to the analysis of the problems of economic security of enterprises considered conceptual scientific basis of analysis of the problems of maintenance of economic safety of the enterprise the place of diagnosis in analyzing the problems of ensuring economic security of enterprises and comprehensive diagnostics as a tool for the economic security of the enterprise. Given the characteristic and evaluation of the current state of economic security and the prospects for the development of the transport industry of Ukraine, held a comprehensive diagnosis of the level of economic safety of the transport-forwarding companies. Shaped and improved integrated diagnostic tools in ensuring economic diagnosis of the economic security of freight forwarding enterprises, suggested thread-functional model and diagnosis level of economic safety of the transport-forwarding companies using this model.

Keywords: economic security, diagnostics, system of economic security, transport are expeditionary enterprises, methods, model, transport industry, tool of diagnostics.